

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
2 august st. v.
14 august st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 31.

ANUL XXVIII.
1892.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Ursarul.

— Novela. —

Gavril se născuse țigan de vatră, dar fiind că dezertase din armată unde fusese înrolat ca musicant într'un regiment de roșiori, găsisse cu cale să se amestece printre țiganii lăeși, care rătăcesc de colo până colo pe câmpii și prin sate, și să scape în felul acesta de urmărirea zăpcoilor și primarilor.

N'ar fi putut el să intre așa lesne în laia țiganilor rătăcitori decât n'ar fi știut să cânte mulțime de cântece de dragoste și de beție, din gură și din vióră. Acesta a fermecat și pe Zmaranda, fata vătafului acelei lae, pe Zmaranda care decă s'ar fi născut din părinți bogati, ar fi fost cea mai frumoasă cucună de oraș. Acum eră cea mai frumoasă țigancă de lae.

Gavril o ceruse de nevastă dela tatăl ei care i-o dase cu condiția inse d'a face un chef care să ție trei zile și trei nopți fără încetare, și la care să ia parte toți țiganii cu prăsila lor cu tot. Afară de asta îi mai pusesse încă condițiile ca Gavril să începă a învăța să jöce ursul, și în urmă să jöce chiar el: «piperu», «ca la ușa cortului», «brăul», «chindia» și alte jocuri pe cari Gavril nu le prea șciea bine. Când e dragostea la mijloc totu se face, totul se învăța, chiar cele mai grele lucruri devin ușore de tot. Gavril a învățat să jöce ursul ca cel mai bătrân ursar și să jöce ca «la

ușa cortului» ca cel mai strașnic jucător de lae. Nimeni altul nu avea ursul mai dresat decât el; ursul lui făcea felurimi de figuri, felurimi de giumbușuri, se da peste cap, se tăvăliă pe jos, mișcă din urechi la porunca lui Gavril, făcea complimente la femei, mormăia din gură ca și cum ar fi dat răspunsuri la întrebările lui Gavril, călcă pe spinare pe ómenii bolnavi de junghiu și de recelă și se lăsă ușor séu mai greu după cum îi poruncia stăpânul seu. În fine ursul lui Gavril eră o minune între ceialalți urși și eră numit de țigani: comediantul. Lumea rîdea de se prăpădiă, duminica la han, când Gavril da reprezentații comice cu Martin, așa se numia ursul, și câștigă multe firfirici și nesfiele de pe la țărani, câte-odată și mahmudele de pe la cucóne.

Ce viață de drag ducea ursarul urmat neincetat de doi prietini nedespărțiți: de Martin și de Zmaranda; il iubiau amândoi și nu s'ar fi putut despărți de el pentru tóte avuțiile din lume.

Gavril se dedese cu totul la viața rătăcitoare, și lăsase lațe lungi pe spate, ca să nu-l dea de hoț, și făcuse chimir lat și impondobit de Zmaranda cu felurimi de felurimi de nasturi de alamă, de ace cu gămlife séu cu spilce, de oglindóre, de penişore de păun și alte podóbe de preț, așa că brăul lui eră vrednic de privit și toți coșii mici

MICUL REGE SPANIOL.

când îl vedeau se țineau după el cu cârdul ca să-i pri-
vască ursul și chimiril.

Cutreerese țera in lung și in lat insoțit de tot câr-
dul de țigani, mutându-și corturile dintr'o pădure in-
tr'alta, séu dintr'o luncă intr'alta.

Nimeni nu mai vorbiá pe la tafturi și prin Bu-
curești despre fuga din oștire a lui Gavril, nimeni nu
se mai ocupá de el, afará de Sandu Zbárnăilă, ursar
tot din laia lui Gavril.

Sandu Zbárnăilă erá cu inima friptă de dorul Zma-
randei cu care copilărise și pe care pusese de gând ca
s'o ia de nevastă. Dar cum Zmaranda fusese dată după
Gavril, bietul Sandu remăsese cu buzele umflate și cu
focul la inimă.

Ce nu incercase el! Ce nu făcuse el! Dar de
giabal totul îi stătuse in pizmă și impotrivă. Toți îl
mintiseră și toți îi spusese rău curat brașove până chiar
și babele care îi dedeseră cu ghiocul, care îi pusese rău
apă la stele, care îi descântaseră de dragoste, care fă-
cusera de urit lui Gavril, puindu-i buruieni in mâncare
și in băutura, dându-i argint viu, dându-l prin hora ie-
lelor, fermecându-l, obrocindu-l și altele. Nimic inse,
nimic nu se atingea de pielea de aramă a lui Gavril.
Par că erá copil din flori, séu fiu de lele, căci nu se
lipiá de el nici un descântec, nici o vrajă, nici un
blăstēm.

Acésta pusese in mirare pe tóte bobăresele care
dădeau cu bobii și pe cărturăresile care dădeau cu căr-
țile și le incredințase că Gavril nu este om ca toți
ómenii, că are ceva la el: vre un lemn sfânt, séu vre un
baer, séu vre-o uneltă drăcescă, descurajându-le cu
desevêrsire.

Adevêrul e că n'avea alt nimic bietul om, decât
ochi negri și mari, față de voinic și plete lungi pe spate.
Apoi mai avea după cum am spus la început, darul d'a
șci să cânte tóte cântecile de dragoste și din gură și
din vióră.

Cum erá să nu iubescă Zmaranda pe un asemenea
făt frumos care le picase in casă pentru norocul ei?
Cum erá să nu se prăpădescă de dragul lui și să nu
se facă ca scândura de slabă de focul lui?

Așá e! dar unde dracu ține fericirea așá de mult
ca s'o pótă ómenii gustá cât vor ei?!... Sandu Zbăr-
năilă aflate, nu șciu de unde, că Gavril a dosit din oș-
tire, și i-a fost de ajuns lui atât ca să dea cât mai de
grabă sfóră in țera pe la tóte tafturile și primăriile, că
Gavril musicantul din roșiori se află acum ca ursar in-
tr'o lae cu el.

Nimeni nu șciea nimic, dar nimic vrei să đici,
despre drăciile lui Sandu; nu spusese tálharul la nimeni
și nimeni nu putu să afe că Gavril a fost vre-odată
militar până ce intr'o séră de tómnă, un zapciu cu vre-o
30 de călárași veni de le spuse acéstă minune.

Călárașii legară cot la cot pe Gavril și-l luară pe
sus ca să-l ducă la reședința subprefecturii.

Zmaranda nu erá la cort când au luat pe Gavril,
plecase cu părinții la un sat vecin. Când s'a intors a
doua đí și a auđit de acéstă veste a început a răcni și
a-ș smulge pèrul din cap; părinții ei făceau acelaș lu-
cru. In cele din urmă toți țiganii, cu prásilele lor cu
toți, țipau ca din gură de șerpe; par că le murise la
toți câte un copil așá se vaitau de tare căci tare mult
fusese Gavril iubit de ei.

Porniră toți cătră reședința subprefecturii și aci
aflară că pe Gavril l'a trimes grabnic sub escortă la
București, după ce l'au tuns, l'au ras și l'au bătut bine.

S'a intors cu toții desnădăjduiți, blăstēmând in

limba lor și s'au oprit tocmai la o cărciumă dela ba-
riera orașului.

Ací au început să bea rachiu tare și să pove-
tescă fapte d'ale lui Gavril. Au bėut și au vorbiț numai
de Gavril, din revărsatul đorilor și până la mieđul nop-
ții. Erau beți de disperare și de rachiu. Ochiu le eșise
din cap, plini de sánge. In fine goniți dela barieră, au
pornit pe câmpie ca să mērgă la corturi. Au început
să răcnescă toți, să plângă și să cânte cântece de jale
de te infiorá auđindu-le. De departe ai fi cređut că auđi
urletele unor lupi care căutau pradă. Erá ceva ingro-
zitor!

Au ajuns toți la corturi; numai Zmaranda nici n'a
ajuns, nici nu i s'a mai dat de urmă!...

DIMITRIE TELEOR.

I u b i r e a.

Iubirea e ființa ce 'n suflet s'a lipit,
Spre care te atrage un dor necontentit
Și nu te afli bine decât când poți s'o veđi;
Când nu-i, in taină suferi, îți vine să oftezi.

Ție drag să șeđi alături, cu mâna'n mâna sa,
Să te atingi de corpul-i, in brațe a te da,
Să razimi dulce capul de peptul cel iubit —
Și taci, de-abiá resuflă... cuprinđi... ești fericit.

Ai vrea să stai intr'una așá iubit, așá
Cu tremurul pe brațe, lipit de fața sa,
Și 'ncet să te cuprinďă un somn lin, somn de veci,
Să te rădice 'n spațiu... și 'n spațiu așá să treci...

ELENA VORONCA.

M ó r t a.

Nuvelă de Guy de Maupassant.

Iubisem la nebunie. Pentru ce iubim? Bizar lucru
să nu mai veđi in tótă lumea decât o singură ființă,
să nu ai decât un singur gând, in inimă o singură
dorința, și pe buze numai un nume: un nume care
se urcă necontentit, ca apa unui isvor, din adânci-
mille sufletului, care se urcă pebuze, pe care-l pro-
nunți, îl pronunți iară, îl murmură pretutindeni, in toc-
mai ca p'o rugăciune.

Nu voi povestí istoria nóstră. Amorul n'are decât
una singură, totdeuna aceeași istoriă. O intelnisem și
me îndrăgostisem de dēnsa. Atăta tot. Trăisem un an
intreg iubind-o, in brațele ei, in mângăierile ei, privirile
ei, cuvintele ei, infășurat, prins, legat de tot ce-mi ve-
niá dela dēnsa, așá că nu mai șcieam decă e đí séu e
nópte, decă mai sânt pe pământ ori in altă parte.

Și iată că murí. Cum? Nu șciu, nu mai șciu.
S'a intors acasă intr'o séră pe plóie, ș-a doua đí
tușiá. Tuși vr'o sēptemână, apoi căđu la pat.

Ce s'a intēplat, nu mai șciu.

Doctorii veniau, scriau, se duceau. Ș-aduceau doc-
torii; o femeie i le da. Mănile îi erau calde, fruntea
arđtóre, și umedă, privirea ei lucitóre și tristă. Îi vor-
biam, îmi respundea. Ce am vorbiț, nu mai șciu. Am
uitat tot, tot, tot!... A murit, îmi aduc fórte bine
aminte de oftatul ei, un oftat, slab, cel din urmă. Fe-

meia ce veghea la capul ei, și se: «Ah!...» înțelesei, înțelesei.

N'am mai știut nimic. Nimic. Par că am vădut un preot care îmi și se acest cuvânt: «Amamnta dtale!...» Mi se pără că o insultă. Dăcă murise odată, nu mai avea nimeni dreptul să șfie acăsta. Îl alungai. Veni un altul, care eră fôrte bun, fôrte blând. Plânsei când îmi vorbi de ea.

Din tôte părțile me consultau despre amănuntele inmortentării. Nu mai știu. Cu tôte aceste îmi aduc bine aminte de cosciug, de sgomotul loviturilor de ciocan când o închiseră. A! Dómne!

O ingropară. Ingropată! Ea! in acea grópă. Câteva persóne o insoțiră, câteva prietene. Fugii d'acasă. Alergai. Umblai multă vreme pe stradă. Me intorsei iar acasă. A doua și plecai in călătorie.

*

Eri m'am intors la Paris.

Când revădui odaia, odaia noastră, patul nostru, mobilele nôste, tótă acăstă casă unde remăsese tot ceea ce remâne din viața unei ființe după mórte, fusei cuprins din nou de o durere, atât de violentă, încât eră aprópe să deschid feréstra și să me arunc pe ea in stradă. Ne mai putând să remân in mijlocul acelor lucruri, între zidurile ce o închiseră, adăpostiseră și cari trebuiau să păstreze in imperceptibile lor crăpături atome din ea, din carnea și resuflarea ei, îmi luai pălăria și plecai.

D'odată, înainte d'a ajunge la ușă, trecui pe lângă oglinda mare din vestibul, pe care ea o pusese acolo să se vedă, din cap până in picioare, in fiecare și când iese, să-și vedă cum îi stau hainele, dăcă sânt bine îmbrăcate, dăcă sânt frumoșe, și dăcă nu-i lipseșce ceva.

Me oprii in fața acestei oglinde care atât de mult o reflectase, încât trebuia să păstreze ceva din chipul ei.

Stăteam in picioare, tremurând, cu ochii ficsați pe sticlă, pe sticla netedă, profundă, gólă, dar care o posedase intocmai după cum o posedam eu cu privirile mele pasionate.

Mi se părea că iubiam acăstă oglindă, — o atingeam, eră rece. O, aducerea aminte! Aducerea aminte! oglindă, dorerósă oglindă arđetóre, oglindă viuă, oglindă ingrozitóre, care me faci să sufer tôte chinurile. Fericiți ómeni a căror inimă, ca o oglindă pe care alunecă și se șterg tôte icónele, uită tot ce a cuprins, tot ce s'a petrecut in fața, tot ce s'a privit, oglindit in afecțiunea și amorul ei. Cât sufer de mult.

Plecai, și, fără să vreau, fără să știu, o luai spre cimitir. Îi găsiu morméntul: eră simplu, o cruce de marmoră cu aceste câteva cuvinte pe ea: «A iubit, a fost iubită, a murit.»

Și ea eră acolo de desupt, putredită. Ce oróre. Plângeam cu suspinuri, cu fruntea lipită de cruce.

Și pentru tôte generațiunile morților, pentru tótă scara omenirei până la noi, aprópe nimic, un câmp, aprópe nimic. Pământul îi ia îndărăt, uitarea i șterge. Adío!

La capétul cimitirului nou zării cimitirul cel părăsit, acela in care ingropații cei de demult se făcuseră una cu pământul, in care chiar crucele putređeau acum, in care mâne aveau să se ingrópe cei nooi veniți. Este plin de trandafiri selbatici, de cipri grași și negri, o grădină tristă și superbă, nutrită de carnea omenescă.

Eram singur, singur. Me retrasesem sub un pom verde. Me ascunsei bine între ramurile dese și umbróse.

Și așteptam aici lipit de trunchi ca un naufragiat de o scândură.

*

Când nóptea fu négră, négră de tot ești din ascunđetóre, și plecai incetinel, incetinel, pe pământul plin de morți.

Mersei mult, mult, mult. Nu puteam s'o mai gădesc. Cu brațele inchise, cu ochii deschiși, lovindu-me de tôte mormintele, cu mânil, cu picioarele, cu pieptul, cu capul chiar, mergeam fără ca s'o pot găsi. Atingeam, pipăiam ca și un orb care-și caută drumul, pipăiam pietre, cruci, grilagiuri de fer, coróne de flori vestedite. Citeam numele cu degetele plinbându-le d'asupra literilor. Ce nópte, ce nópte! Nu puteam s'o găsescl

Lună nu eră. Ce nópte! Me cuprinesc o frică, o frică teribilă, pe acele cărări inguste, între șiruri de morminte! Morminte, morminte, morminte!... Me lásai pe unul din ele, căci nu mai puteam merge, genuchii mi se indoiau. Imi auđiam bătăile inimei. Și mai auđiam și alt ceva... Ce?... Un sgomot confus, neînțeles. Eră óre in capul meu buimăcit, in nóptea nestrăbătută, séu sub pământul misterios, sub pământul semănat cu cadavre omenescl, acest sgomot? Me uitam in pregiur.

Cât am stat acolo? Nu știu. Eram paralisat de gróză, nebun de spaimă, gata să urlu, gata să mor.

Și d'odată mi se pără că pétra de marmoră pe care ședeam se mișcă. Intr'adevăr, se mișcă, ca și când cineva ar fi ridicat-o de desupt. Dintr'o săritură me aruncau pe morméntul d'alături, și vădui, da, vădui pétra de pe care fugisem ridicându-se trépta in sus; și mortul apărú, un schelet gol, cu spatele incovoiate o ridică. Vedeam, vedeam fôrte bine, cu tôte că intunerecul eră adânc. Pe cruce citii:

«Aici zace Jacques Olivant, decedat la vârsta de 51 ani. A iubit p'ai sei, a fost cinstit și bun, și a reposat împăcat cu Domnul.»

Mortul își citia și el inscripția. Apoi luă o pétră din drum, o pétră mică ascuțită, și incepú să rađă cu grige cuvintele. Le șterse pe tôte cu incetul, uitându-se cu ochii sei orbi la locul unde fuseseră gravate; apoi cu osul care fusese odată degetul seu arătător, scrise cu litere luminóse cu liniile cari remân pe zid după ce tragi un chibrit:

«Aici zace Jacques Olivant, decedat la vârsta de 51 ani. Prin duritatea lui a grăbit mórtea tatălui seu, pe care doria să-l moștenescă, ș-a chinuit soția, ș-a chinuit copii, ș-a înșelat vecinii, a furat când a putut și a murit ca un mișel.»

După ce sfêși de scris, mortul nemișcat își privi opera. Și intorcându-se, vădui că tôte mormintele erau deschise, că toți morții eșiseră, cu toții șterseră minciunile scrise de rudeniile lor pe pietrile mormintelor ca să scrie adevărul in loc.

Și vădui că toți fuseră călăii semenilor lor, plini de ură, necinstiți, prefăcuți, mincinoși, calomniatori, invidioși, că furaseră, înșelaseră, sevêrsiseră tôte actele rușinóse, tôte actele scârbóse, acești părinți buni, aceste soții fidele, acești fii devotați, aceste fete caste, acești neguțători onești, acești bărbați, aceste femei diși fără greșelă.

Srieau cu toții d'odată, pe pragul locuinței lor vecinice, crudul, teribilul și sfântul adevăr, pe care nimeni nu-l șcie, séu se face a nu-l șcie pe pământ.

Atunci îmi disei că și ea trebuie să și-l fi scris pe morméntul ei. Și curagios acum, alergând printre cosciugurile deschise, printre cadavre, printre schelete, mersei spre dênșă, sigur d'a o găsi.

*

De departe o recunoscuti, fără chiar să-i ved obrazul înfășurat în giulgiu.

Și pe crucea de marmură pe care citisem adineori:

«A iubit, a fost iubită, a murit!»

Vădui:

«Eșind odată d'acasă ca să-și înșele amantul, s'a răcit în plôie ș-a murit.»

*

Mi-au spus că a doua zi în țori, m'au ridicat, leșinat, de lângă un mormânt.

Am stat acolo mult. Apoi vădui că inserază. Atunci o dorință bizară, ne bună, o dorință de amant des-nădăjduit me cuprinsese... Me hotărâși să petrec noaptea întregă lângă densa, cea din urmă noapte, plângând pe mormântul ei. Dar putea să me vedă cineva, să me gonască d'acolo. Cum să fac? Iscodîși mijlocul: me ridicai și începui să me plimb prin această împărăție a morților. Mergeam, mergeam... Ce mică e această împărăție în asemănare cu cea unde se trăește. Și totuș cu cât sînt mai mulți în aceea a morților... Noue ne trebuesc case atât de mari, pietre largi, pentru cele patru generații cari ved sôrele în acelaș timp, beau apa isvórelor, vinul din vii și mânâncă pâinea holdelor.

Numirea persónelor la Etrusci.

(Urmare.)

1. Nume de chiămat.

La Etrusci (precum și la Romani și alte popóre vechi în Italia) la început fiecarele a căpătat numai câte un nume de chiămat, adecă: cu carele cineva de alții se chiamă; (acest nume e de naștere, e nume personal) p. e. la Etrusci: Tarchon, Tebris; la Romani: Latinus, Numitor, Romulus, Remus etc. (Numele de chiămat în timpul creștinătății s'a numit nume de botez d. e. Ión, George, Petru.)

2. Numele tatălui.

Fiind că s'au înmulțit aceia, cari aveau nume asemenea, p. e. Tarchon, Tebris, Latinus etc. și fiind că s'a aflat lipsă, ca să se deosebescă unul de altul, cătră numele de chiămat s'a adaus numele tatălui, așa la Etrusci în inscripțiuni: Av. Tarchas lat. Aulus Tarchas; Ve. Vete, lat. Velus Vettius, și la Etrusci și la Romani numele tatălui s'a pus în al doilea loc și la Romani de regulă i s'a dat terminațiunea în *ius*. De aci numele romane: Numa Pompilius, Titus Tattius, Ancus Martius etc. Numa, Titus, Ancus sînt nume purcese din numele tatălui, — dela Pompilis, Tatus, Mars, numele taților.

Cineva a avut numele de chiămat p. e. Marcus, — pe tatăl seu l'au chiămat Julius; acuma ca să se formeze numele al doilea, al lui Marcus, adecă numele dela tată, Julius s'a pus în genitiv, și astfel Juli e trunchiul de nume, — apoi s'a adaus sufixul séu terminațiunea: *us* ce însemnă *om* și s'a format: Juli-*us*¹ ce în sine însemnă: omul ființă, fiul lui

¹ În Julius rădăcina iul e iotivată, adecă lui *ul* i s'a pus *i* înainte; *ul* conduce la forma originală: *al*, ce numai după celtică se pôte esplică, și *al* însemnă munte, deal, séu nalt, mare; *al* mai însemnă și apă, rîu, și apoi *ul* e identic cu celticul oil ce însemnă: stîncă, stan de pîtră; de aci: Alpii Julii, în nordul Italiei, și astfel Jul-*us* în prima liniă însemnă: Muntean, stîncas, — om din ținut de munte, — din ținut de stîncă; în a doua liniă, om din ținut de apă.

Julus; decă Julius a căpătat fată, p. e. Acca, atunci cătră Juli, trunchiul de nume al tatălui, s'a adaus: *a*, (ce însemnă om, ființă, fată) și s'a format Julia, numele fetei, purces din numele tatălui. (Marcus Julius românește e: Marcu, fiul lui Iulu, séu Marcu al lui Iulu). Astfel e format și Marcus Tullius (Cicero), — unde Tullius purcede dela Tullus, numele tatălui.

Când s'au folosit doue nume, cel de chiămat s'a numit prenume, ce se pune înainte; acel purces dela tată a devenit nume de familie (cognume).

Dar numele purces dela tată și finit în *i-us*, pentru numele feciorului, și pus în al doilea loc, — s'a dat și unui născut în altă familie de-a dreptul ca nume de chiămat, adecă: ca prenume, și astfel s'a pus în locul prim, — adecă Julius, ca nume de chiămat. Pentru acesta aflăm: Servius Tullius, Lucius Tarquinius, adecă: ambele în *i-us*, până ce, numai Tullius și Tarquinius arată numele fiului, ca nume purces din numele tatălui. Acesta se vede a fi fost un *us* vechiu, pentru că nume în *i-us*, ca nume de chiămat se află din epoca, când au existat numai numele de chiămat p. e. Ascanius, Amulius, Marrius, Mezentius, — cari asemenea însemnă: fiul lui Ascanius etc. fără ca să urmeze că pe tata l'au chiămat: Ascanus.

Numele dela tată se află format și în acel mod, că numele tatălui s'a pus în formă de adjectiv și s'au adaus *us* p. e. Pompilius din pomplis, pompilis, deci Pompili-*us*; Hostilius din Hostus, hostilis, Hostili-*us*; în fine numele tatălui s'a adaus așa cum a fost, adecă fără sufixul *i-us*, p. e. Lars Porsenna, Coeles Vibenna etc. De regulă se țice că sufixul pentru formarea numelui purces din numele tatălui e *ius*, — dar sufixul e numai *us*, — pentru că, precum am arătat, numele tatălui se pune în genitiv, p. e. Juli, și astfel Juli-*us*, — séu decă e formă de adjectiv: pompilis, hostilis, *s* din capăt, pere în compozițiune și remânend: pompili, hostili, se adauge *us*. Mai tôte acele latine, terminate în *ius*, la Etrusci se află în *ie*, p. e. Tullie, Lucie, Tarquinie, etc. ca și la noi; dar despre aceste cu altă ocaziune o pertractare separată.

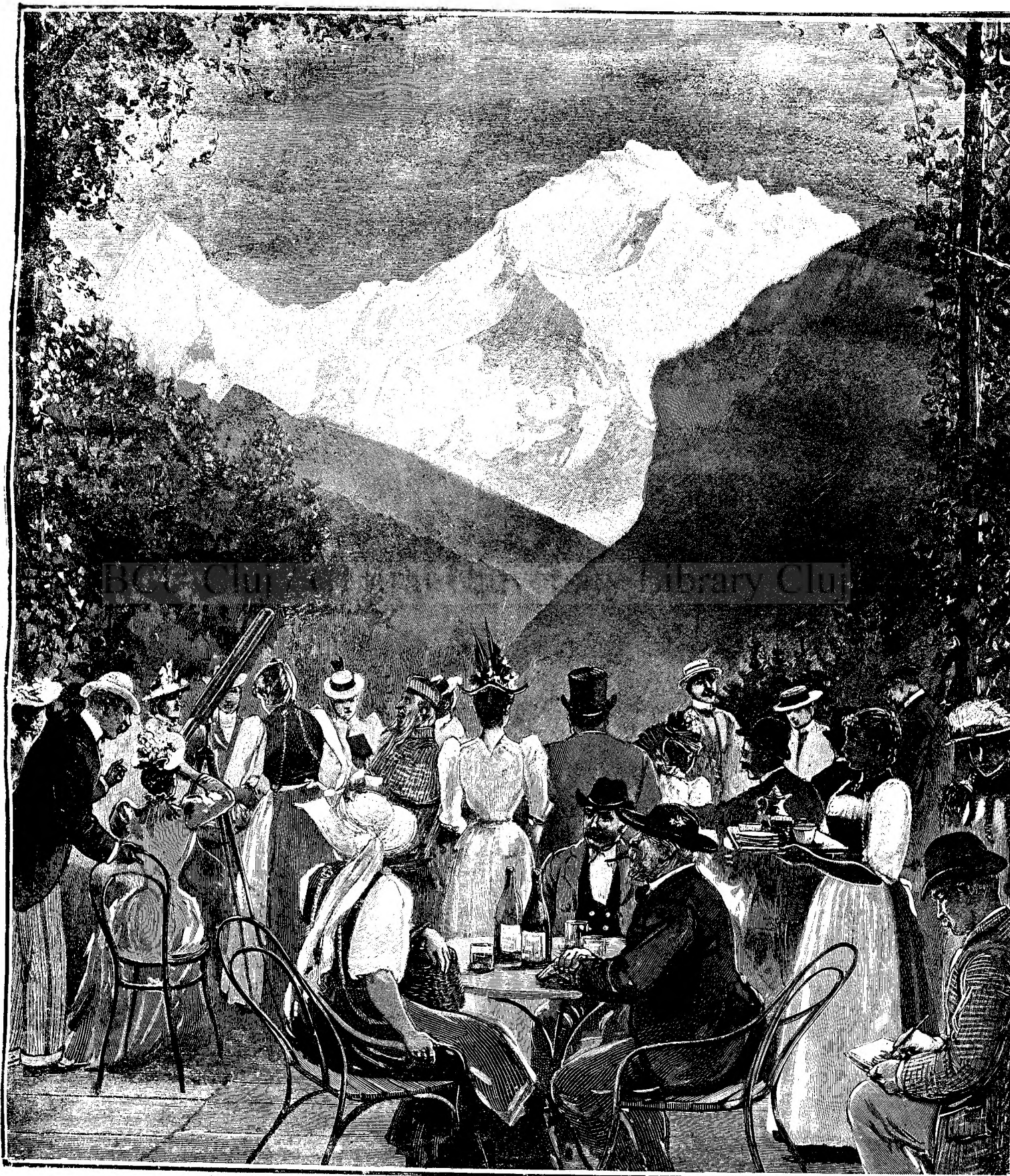
3. Numele stăpânului.

Servul și sclavul asemenea a avut un nume de chiămat, p. e. Trulus, dar n'a avut drept ca al doilea nume să-l aibă, purces din numele tatălui seu natural, p. e. din Vibus să aibă numele Vibius, — căci în timpul, când a venit în *us* al doilea nume, servul séu sclavul, numele al doilea l'a căpătat după numele stăpânului, ce asemenea s'a pus în genitiv, și cătră trunchiul de nume a stăpânului asemenea s'a adaus *us*, — p. e. pe stăpânul l'au numit Tatus, — pe sclavi: Trulus Tattius, deci Trulu al lui Tatu. De aci a urmat, că Tattius a fost numele al doilea, mai a tuturor sclavilor lui Tatus, căci numai puțini căpătau dreptul, ca să aibă numele tatălui lor p. e. Trulus Vibius. Sclavii devenind liberi (Liberțini) au avut dreptul să primescă numele al doilea purces din numele tatălui lor, adecă: Trulus Vibius.

În acest mod, au fost fôrte multe nume la Romani terminate în *ius*, la Etrusci în *ie*.

4. Numele de familie.

Numele din locul prim, adecă numele de chiămat s'a numit prenume, iară numele din locul al doilea la început s'a numit numele tatălui, dar după ce i s'a înmulțit pruncii și nepoții, adecă familia, numele tatălui s'a numit numele familiei a tatălui, și de aci familia p. e. Julia; — în fine, după ce următorii lui Julu au for-

I n t r e m u n Ț i .

mat mai multe familii, séu neamuri, séu trunchiuri, numele familiei al tatălui a devenit numele ginții a tatălui, de aci p. e. Gens Julia.

Uneori, numele familiei, nu s'a restrins la numele tatălui, p. e. din Julius, Julius, Julia, — ci s'a rădăcat la numele familiei, din care a purces tata tatălui, adecă moșul, p. e. cu numele Claudus și atunci s'a numit familia Claudia, — de și Claudus a avut numai un fecior pe Julius, iară acesta 7 feciori și 30 de nepoți formând atâtea familii, așa după cum p. e. Claudus a fost renumit consul, beliduce etc. séu averea purcede dela el.

Vedurăm dară, că feciorul Marcus, pentru ca să se știe, că al cui fiu e, a căpătat al doilea nume dela tata Julius, in acel mod, că numele tatălui s'a pus in genitiv, adecă in forma Juli, și s'a adaus us, ce însemnă om, fiu, — deci Julius însemnă fiul lui Iulius. — La noi ađi se află asemenea us, — p. e. numele de chiămat (séu de botez) e George, — iară numele tatălui e Iuon, — pe scurt se ăice: «George al lui Iuon», atăta cât George fiul lui Iuon. Nicolae al lui Petru. Sandu al lui Stefan. Ba in locul numelui tatălui, decă acesta e mort, se foloseșce numele mamei p. e. George al Măriei, și se foloseșce și in procese și in acte oficióse.

Dar la noi mai in general numele de familiă se forméză dela numele tatălui p. e. Iuon, și se adauge sufixul de adjectiv: *escu*, deci Ionescu; inse la noi ađi Ionescu remăne nume de familiă și pentru nepoți și strănepoți. — Mai sus am arătat, că numele Pompilius și Hostilius, purcede din formă de adjectiv și astfel forma cu: *escu* nu se póte ăice de o formă străină in numele familiare româneșci, mai ales când am aflat (la Corsen I p. 512) numele etruscic: Lautnesclé din Lautna, = Latinia, și respective Latina, Latinus, — și Lautnesc e atăta cât Latinesc, iară pe *le* din capăt îl voi arăta cu altă ocașiune, căci însemnătatea lui pretinde o tractare separată.

(Va urmă.)

DR. AT. M. MARIENESCU.

C u g e t ă r i .

Déc'am puté inventá o mașină cu care s'auđim ce se petrece in conștiința ómenilor, ar fi fórte util in timpul in care trăim. (*Châteaubriand.*)

*

Din tóte felurile de deșteptăciuni, réutatea este cea mai ușóră. Nimic mai lesne, decăt a vedé un viciu, séu un ridicol; dar, spre a 'nțelege virtutea séu geniul, trebuesc calități superióre. (*Châteaubriand.*)

*

Sunt multe specii de amoruri; nu este inse, decăt unul adevérat. (*Larochefoucauld.*)

*

Suntem mai fericiți de amorul pe care-l simțim noi, decăt de acel pe care-l simt alții pentru noi. (*Larochefoucauld.*)

*

Cea mai mare rėsbunare e disprețul, ori care-ar fi ofensa. (*E.*)

*

Francesii au scăpat din mánile naturei creatóre pe când nu intrase încă in compunerea lor decăt aerul și focul.

(*Dna de Grafigny.*)

Poesii populare.

— Din Ardeal. —

Da tu bade așa-i gândit,
Că tu decă mi-i lăsá
Altu nu mi-oi căpăta,
Io-s cu ochii cam negruț,
Nu bag séma de-un drăguț,
Io-s cu ochii negrișori,
Să-i iubeșci bade să mori,
Eu când ochii mi-oi deschide,
Doispredece mi-oi cuprinde,
Și din cap o-i clătina,
Șapte optu mi-oi căpăta.

De ți-s dragă bade dragă,
De nu, iaca lumca-i largă,
Inșală-ți murgu și-alérgă,
Și-ți cată alta mai dragă,
Care-i cu costița négră,
Că al meu pėru-i gălbior
Și sânt dragă tuturor,
Că ți-am fost bade și ție
Pân' ai fost de omenie,
Dela omenie 'n jos,
Remăi bade sánetos,
Ca un trandafir frumos,
Că eu bade-oi remănc
Ca o flóre frumoșca.

Eu bădița te ved bine
Că tu te-ai iubi cu mine,
Și-ai grăi și ți-i rușine,
Da indrásneșce și grăeșce,
Inima mea te voeșce.

A trecut bădița dealul,
Că-i cunosc mersul și calul,
A trecut bădița șesu,
Că-i cunosc calu și mersu,
A trecut bădița riu,
Că-i cunosc calu și frău,
Calu-i sur și badea-i alb,
Blăstémá-laș și mi-e drag,
Badea-i alb și calu-i sur,
Blăstémá-laș nu me indur.

Du-te bade și iar vină,
Nu me mai lăsá străină,
De mi-i lăsá bade mult,
Mi-i găsi mórtă 'n pământ,
De mi-i lăsá num'o lună,
Mi-i găsi bade nebuună,
De mi-i lăsá bade tare,
Mi-i găsi mórtă 'n cărare.

Amară-i frunța de nuc,
Dorul mândrei care-l duc;
Amară-i frunța de fag,
Dorul mândrei care-l trag.

Jaba mândro-ți pare reu,
Că n'am fost să fiu a teu;
Jaba mie mi-a părea,
Că n'ai fost să fi a mea.

CAROLINA L. MAIOR.

Avocatul Dracului.

De Paul Arene.

Templul Sfântului Amor, într'un loc pustiu, la picioarele Alpilor mici. Capela este în stil roman, prea veche, și, și mai vechi încă, în zidurile sale roșii sunt prinse fragmente de marmură, bucăți de statue, trunchiuri de stâlpi, ca și cum ar fi fost clădită pe ruinele unui templu.

Pe lângă templu curge apa unui izvor, izvor de apă vie venerată din vremuri imemorabile unde în fiecare an, în cele dintâi zile frumoase, vin amoresații în pelerinagii. Impregiur, stânca goală cu o mulțime de găuri cari au fost morminte; înse pământul a umplut găurile acestea și unde acum crește aișorul.

Înăuntru, în loc de altar un sarcofagiu, pe care un bas-relief sculptat reprezintă mărtașa lui Adonis.

Sculpturile păgâne ale altarului, vorbele săpate pe zidurile capelei puterea ce se ține că au apele vii ale izvorului dau credința că aici a fost în vechime un sanctuar al zeiței Venerea.

Personajii:

Pustnicul dela Sfântul-Amor, avocat al cerului.

Avocatul Dracului.

În auditor numai câțiva bărbați și multe femei, printre cari se silesc să stea în rândul dintâi.

Rozina și Margot.

Rozina, (abiă suflând). — În sfârșit!

Margot: — Cât p'aci să venim mai târziu.

Rozina: — Din pricina ta.

Margot: — Ba dintr'ata.

Rozina: — Nu mai isprăviai până să-ți prinzi voaleta.

Margot: — Și tu, ca să-ți parfumezi corsagiul cu mirezme rustice, alergai ca o nebună după fire de măghiran, tocmai când bătea clopotul.

Credincioșii: — Tăcere!

Rozina: — Se uită lumea la noi; să tăcem!

Margot: — Da! să tăcem... uite că se suie pustnicul în amvon. Ce barbă frumoasă și albă și môle!

Rozina: — Așa trebuie, așa e costumul.

Credincioșii: — Tăcere!

Margot: — Uite-te în amvonul celalalt, nu vedu-răm pe pustnicul ăsta, așa de măruntel; par' c'ar fi un copil din cor.

Rozina: — Acela să fie Avocatul Dracului, Margot?

Margot (gândindu-se): Avocatul Dracului? Să ascultăm.

(Totă lumea tace: nu se mai aude decât zbârnăiturile unei albine care se izbește ici și colo, ca o nebună.)

Pustnicul (ingenunche, cu fruntea în mâni, pe urmă în picioare și cu glas tare): — Fraților... Bag înse de seamă cu o măhnire amestecată cu plăcere că, având în vedere lipsa aprăgei generală a bărbaților, așa puté prea bine să țic: Scumpele mele surióre...

Rozina: — Frumos vorbește.

Margot: — Tocmai ca și Reverendul părinte...

Credincioșii: — Tăcere.

Pustnicul: — Scumpele mele suroril! Nolite scandalisari a țis Scriptura: Dvóstre nu o să ve scandalisați prin urmare, decât pustnicul, gardianul voluntar și nevrednic sufragant al Sfântului-Amor, vine, cu ocazia

pelerinagiului, să ve vorbescă despre un subiect profan în aparență, dar care e de datoria noastră să-l tratăm fiind că biserica, al cărui cel mai umilit reprezentant sânt eu aci, a hotărît să părăsescă de acum încolo sferile ideale, pentru ca să se amestece, cum se țice, în lucrurile de pe pământ.

Avocatul Dracului (aparte): — Ce naiba caută Biserica să se amestece? Aci jos pe pământ s'ar descurcă tóte singure.

Pustnicul: — Da, scumpe sorióre, la Montrouge, aprópe de Paris, în fiecare duminică, după liturghie, preotul și un prieten d'al lui, resolvă cestiunea socială. Preotul vorbește în numele cerului, prietinel face pe Avocatul Dracului, și la urma urmei, firește, Avocatul Dracului e biruit de Avocatul Cerului.

Avocatul Dracului (aparte): — Stăi tu numail... Peste câteva minute o să vedem decât se petrec aci lucrurile ca la Saint-Pierre de Montrouge.

Pustnicul: — Așá dar, șciți dvóstre scumpele mele surióre, că Amorul este și el, cestiune socială.

Avocatul Dracului (aparte): — Singură în fond, vrednică de interes, fiind că le resumă pe tóte.

Pustnicul: — Am s'o tratez deci în fața dvóstre, familiar, într'o predică dialogată, după moda nouă parisiană. Și replica o să mi-o dea Marius, paracliserul meu.

Rozina: — Pe mine me interesază paracliserul.

Margot: — Este așa de tiner, cam ce-o să potă el să ne spuie despre Amor?

Pustnicul: — Scumpele mele surióre, cu tóte că eu sânt pustnic, inse, fiind că-mi trimite și mie câte cineva gazete, tot resbește până în peștera mea sgomotul lumii; cântecul pe care-l cântă curgând apa din izvorul meu nu me împiedică de a-l auđi. Și am durerea să ve spun că Amorul a murit, o! mare sfinte Amor! Femeile nu mai șciu să iubescă.

Avocatul Dracului: — Bă încă se și lipsesc de iubire...

Pustnicul: — Femeile nu mai șciu să iubescă cu iubirea adevărată care, lipindu-se de un obiect unic este ca o schintee prinsă în căminul amorului divin.

Iubirea asta a cunoscut-o pământul în vremile vechi ale nevinovăției.

Așá au iubit toți amanții cei mari admiși să guste, cu invoirea specială a țeilor, bucuriile anteparadisului în valea asta a lacrimilor. Așá au iubit poeții, cavalerii, patriarhii; așa trebuie să se fi iubit Adam cu Eva în grădina deliciilor puse înainte ca păcatul suflării sale să fi uscat florile și să fi ofilit iérba verde.

Avocatul Dracului: — S'au iubit cu credință, fiind singuri, auđi vorba! Păi Biblia nu spune ócreare poveste cu șarpele...

Pustnicul: — Domnule avocat al Dracului să nu-mi iei vorba, o să vie și rândul șarpelui să vorbescă.

Avocatul Dracului: — Nu cumva că și aci este un Regulament, ca la Camera? Bine, domnule președinte, am să me silesc să tac.

Pustnicul: — Țiecam dar, scumpe sorióre... Dar ce ve spuneam?... ciudat lucru: de când nu-mi ia nimeni vorba din gură nu mai am ce să spun.

Avocatul Dracului: — Decă-i așa apoi, să-mi dea voe adversarul meu ca să resumez eu afacerea în locul seu.

El este, împotriva legilor fiziologiei și a învățămintelor istoriei, el este, pentru nușciu ce amor himeric care vrea ca omul să iubescă numai odată, ca și insectele efemere cari, tóamna, după o mângăere, își pierd

aripile și mor. Dar, la naiba! omul și femeia nu mor dintr'o sărutare dată, dintr'o sărutare primită, din potrivă. Ei caută amândoi în altă parte, încep iar: trăescă dar amorul liber și noile lui strategii, amorul imprăciat.

Pustnicul: — Amorul liber pe care-l sfătuești tu face din pământ un coteț.

Avocatul Dracului. — Și amorul teu face din viață o ocnă cu două ghiulele legate cu lanțuri, prea grele și unuia și altuia. El turbură inimile, inegreșce sufletele crează gelosia, nebunia, omorul.

Pustnicul: — Fără a vorbi de Dumnezeu, poezii îmi dau dreptate. N'ai decât să citești «Gazeta Tribunalelor».

Visul este ca să fii doi și aști doi să faci numai unul

Avocatul Dracului. — Vis dulce, n'am ce dice dar asta nu-i un cuvânt ca să reîncepem cât se poate mai des, variând?

Pustnicul: — Ce fell să disprețuești pe soția fecundă pentru stérpa curtesană?

Avocatul Dracului: — În sfârșit ai scăpat vorba a mare de Curtesană! Păi n'ai decât să te duci în Paris, pustnicule prost; ca și în Atena și ca și în Roma ai să le vezi pe curtesanele astea îmbrăcându-se cu aur, locuind în palate, salutate până jos ca și reginele. Omenirea nu mai e robă: gustă fericirea prefăcută acolo unde o găsește.

Și fiind că vorbeai de cestiune socială să me lași să-ți spun că vecinic au să fie femei credincioase și fecunde și că decă femeile frumoase sunt sterpe, nimeni nu le va imputa asta ca o crimă, câtă vreme va fi belșug pe pământ și câtă vreme Dumnezeu, ca să restabilească echilibrul, nu va avea altă resursă decât să ne trimită din când în când ciurma și resoiul.

Prisosul acesta, grație curtesanelor fetele mele, îl suprim și eu, inse cu mijloce dulci, în lucș, în estăș, în bucurie, eu Dracu care sânt Drac bun, cu totul altfel decât Dumnezeuul teu care nu e bun Dumnezeu.

Pustnicul (aparte): — Țeu Mariu me uimeșcel unde dracu a găsit omul așa astfel de vorbe? Ia să întrebuintez eu autoritatea, să curm discuția; ticălosul așa o să ajungă să me convingă chiar pe mine.

Aide, Dracel se 'noptéază și procesia nu-i făcută! Lasă armele și declară-te bătut.

Avocatul Dracului: — Decă asta îți poate face plăcerel cu atât mai mult că-mi pierd ca un prost scuipatul aci și că, fără ca să am nevoie să dic o vorbă măcar, adierea cea dintâi de primăveră va duce de parte toate predicile tale.

(Pustnicul se duce să tragă clopotul Avocatul Dracului se uită la dănsul.)

Un grup de babe: — Pustnicul are dreptate: ce păcat că ticăloșii noștri de bărbați au ramas afară ca să jöce popice în loc să fi venit să-l asculte.

Un grup de tineri: — Avocatul Dracului cunoșce inima femeii și șcie bine că cea mai amoresată iubeșce amorul mai mult decât pe amoresul ei.

Rozina: — Ei bine! Margot?

Margot: — Ei bine! Rozino?

Rozina: — Pustnicul așa cu barba lui mare cu mâniile care îi tremură, m'a mișcat foarte mult și să me cređi că sânt hotărîtă ca să iubesc curat, inse nu acum ci mai târđiu.

Margot: — Da, târđiu de tot, când vom fi bătrâne: până atunci inse putem încercă amorul pe care-l recomandă Avocatul Dracului.

Avocatul Dracului: — (Care eră chiar Dracu sub figura paracliserului): — Töte s'au împăcat acum... Și cu töte astea bine reu, așa vor merge lucrurile câtă vreme lumea va fi lume.

I. S. SPARTALI.

Micul rege spaniol.

— Portretul pe pagina de frunte. —

Intre toți regii Europei, cel mai tiner este Alfonso XIII, carele s'a născut după mörtea tătă-ne-seu și abia are șese ani.

Mic încă, despre el totuș se povestesc multe episoade copilărești, dintre care am reprodus și noi câteva în unele rânduri.

De asta-dată prezentăm cetitorilor noștri portretul acestui regișor interesant.

Intre munți.

— La ilustrațiunea de pe pagina 365. —

În timpul din urmă nunumai băile s'au înmulțit, dar și visitorii, căci căile de comunicațiune s'au sporit și inlesnit.

De aceea, véra toți orașenii căți numai pot, se duc la băi și mai cu sémă printre munți, să respire aerul liber dătător de viață.

Lumea deosebit alérgă din töte părțile în Elveția, unde munții cultivați de mâna omenéscă ofer cele mai plăcute locuri de distrațiune.

Ilustrațiunea noastră representă izvorul de apă minerală dela Interlaken, unde óspeții își petrec vesel, admirând piscurile muntelui Jungfrau.

B o n b ó n e.

Fetele și ciasornicele.

Fetele tinere sémână — dice o gazetă germană — cu ciasornicele bătrâne: Ele merg tot'dauna înainte.

Fetele vanitöse sânt ca ciasornicele de buzunare: Le poți... învérti ușor.

Fetele istețe sânt ca ciasurile de părete: Decă ri-dici «greutatea» umblă mereu.

Fetele cochete sânt ca ciasornicele din turnuri: Te uiti la ele, dar cine să le pötă «băgá» în casă?

Fetele gálcevitöre sânt ca ciasornicele de deșteptat: Le auđi, dar fără nici o plăcere.

Fetele bogate sémână cu ciasornicele de aur: Înainte de töte întrebă cât «costă»?

Fetele gospodare sémână cu ciasornicele cu pendul: Merg förte sigur.

Fetele învățate sémână cu ciasornicele de părete: Nu poți să le porți cu tine.

În sfârșit, nimic nu sémână mai bine cu un ciasornic decât femeia:

Căci de obicei ciasornicele nu merg regulat și să strică când și-e lumea mai dragă.

*

La cărciumă:

— Ce vin mi-ai adus aici?

— Drăgășani...

— Numele așa îl are din nașcere séu de când l'ai botezat?

— ? ! ...

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Sciri literare și artistice. *Di Dionisiu Pașcuțiu*, fost profesor de limba și literatura română la gimnasiul din Oradea-mare, iar acuma avocat la Făget în Caraș-Severin, a scos de sub tipar o lucrare în limba maghiară, intitulată «A román nyelv eredete, A nemzet alakulása etc. (Originea limbii române. Formarea națiunii etc.)» — *Di P. M. Georgescu*, neobositul scriitor și traducător al lui Plutarch, a publicat la București o broșură intitulată «Cristof Columb, viața, aventurile, descoperirile și suferințele lui.» — *Di I. G. Munteanu* a scos în o broșură conferința sa intitulată «Mișcarea socialistă contemporană» ce a ținut la Ateneul din Galați în duminica Floriilor. — *Di Sim. C. Măndrescu*, licențiat în litere, a publicat la București un studiu intitulat «Elemente ungrești în limba română.»

Amintiri din pribegie. *Di Ion Ghica*, președintele Academiei Române, a publicat încă la 1890 un volum asupra cărui cu plăcere tragem și acuma luarea aminte a publicului cetitor. Volumul poartă titlul: «Amintiri din pribegie după 1848.» Titlul arată, că cuprinsul se ocupă de epoca cea mai interesantă a renașterii noastre naționale. În el găsim scrisori originale și acte, care revărsă multă lumină peste vremurile acele. Pentru noi are un interes deosebit descrierea stăruinței (zădarnice) a emigranților din România pentru împăcarea elementului român cu cel maghiar. În aceste scrisori istoric Nic. Bălcescu a avut un rol de frunte; mișcările lui din Peșta, Dobrișin, Seghedin sunt foarte prețioase. Vom reproduce una îndată-ce ne va iertă spaciul. Prețul 6 lei

Replica junimei române. În luna trecută a apărut la Graz. Replica junimei academice române din Ungaria și Transilvania, la răspunsul junimei maghiare. Abstrăgând dela partea politică, de care noi în foia acésta nu putem vorbi, constatăm că în felul seu de product literar Replica ocupă un loc vrednic în literatura noastră politică. Nu emite numai frase generale, ci ține a probă toate cu casuri concrete și cu acte oficiale; toate aceste le presintă în o românescă, ce nu lasă nimica de dorit. S'a tipărit în 21,000 esemplare în limba română, germană, italiană, francesă și engleză. De vânzare la dl drd Aurel C. Popovici, 7 Parkstrasse, Graz. Prețul 2 fl. séu patru lei și 50 bani.

O foie nouă. La Cernăuți va apăre în 1 ianuarie o foie nouă intitulată «Deșteptarea» și menită pentru trebuințele poporului. I urăm prosperare și viață lungă!

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Sciri teatrale și musicale. *Dna Smara* a scris o piesă intitulată «Mirza», care a fost admisă de comitetul Teatrului Național din București. — Pentru opera italiană din București consiliul comunal a votat o subvenție de 10,000 franci; dar pentru societatea dramatică?

Teatrul Național din București. Unul dintre redactorii noștri, scrie «Buna Credință» a avut o convorbire cu dl Stăncescu, subdirectorul Teatrului Național. Între altele dl Stăncescu a fost întrebat, dacă vre unul dintre tinerii noștri artiști ar pute înlocui, cel puțin în parte, pe regretatul Gr. Manolescu. Iată părerea dlui Stăncescu: Pentru respectul ce se datoréază memoriei marelui artist, în stagiunea viitoare nu se va reprezenta nici una din piesele în cari Manolescu a escelat așa de mult. Întru cât privește faptul înlocuirii, e foarte greu,

căci nimeni încă n'a dat doveđi indestulitoare că va pute să egaleze pe neuitatul artist. Cu toate acestea sunt trei tineri cari promit mult pentru viitor, unii din ei au jucat chiar prin provincii roluri de ale lui Manolescu și în cari se dice că ar fi avut ore-care succes. Acești tineri sunt: Dnii Vasilescu, Livescu și Mărculescu. Lor se vor incredința în stagiunea viitoare rolurile de prim-amorezi și se va vedé cine va fi mai apt a le susține. În privințele pieselor cari se vor reprezenta, sunt până acum doue originale: «Stefăniță Vodă» a dlui Vulcan și «Hanul Konachi» a dlui P. Macri.

Un nou tenorist român. Dela băile Herculeane se scrie, că acolo un tiner tenorist român, dl N. Cotărescu din Craiova, primul tenor la corul bisericii Madonna Dudu din București, a făcut multă plăcere publicului cu cântecele sale. «Vocea sa clară, plină și dulce a entusiasmă nu numai pe românii noștri, dar pe toți cei cari l'au auđit, chiar pe unguri, cu toate că el cântă numai românește, i-am vedut în tot'dauna aplaudând și cerénd bisul. Acest tiner și-ar pute face o splendidă carieră, ca și Gabrielescu, decă ar urmă cel puțin un an la conservatorul din Milan; are inse nenorocirea de a fi fără mijloce și prin urmare va rămâne și pe viitor un simplu cântăreț de cor bisericesc cu 120 lei pe lună.

Operă italiană în București. Anul acesta vom ave la Teatrul Național o trupă italiană de opere sub direcția dlui Spetrino șef de orchestră. Acésta trupă va începe reprezentațiile sale la 16 octombrie și le va închide la 18 ianuarie.

Concert la Dobra. Unii teologi din Sibiu vor arangia în Dobra, duminică în 2/14 august, concert, în otețul la «Husarul», cu concursul dșorei Wenty Betti profesora de musică în Viena și Wenty Iosif invetăcelul virtuosului Marcelo Rossi profesor la curtea vieneză. Programa: 1, «Cunosc un ochiu», solo pentru voce de bass cu acompaniare de pian, de A. Reichardt. 2, «Declamare.» 3, «Ciobanul», cântec românesc popular de G. Duma. 4, «Faust.» Phantasie de Gounod pentru violină și pian. 5, «Balladă», din opera Die Afrikanerin, solo pentru voce de bass, cu acompaniare de pian de G. Meyerbeer. 6, «Arvinte și Pepelea», dialog comic de V. Alecsandri. 7, «Vorei morire», cântec italian, solo pentru voce de bass cu acompaniare de pian, de P. Tosti. 8, «Declamare.» 9, Doue cântece pentru voce de bass cu acompaniare de pian: a) «Nor de vijelie», de W. Humpel. b) «Măndruțică dela munte», de Ștefănescu. 10, «Marș», din opera «Tannhäuser» pentru pian, de Richard Wagner.

Corul micșt din Lugoș a cântat de curénd cu mare succes liturghia în biserica gr. or. dela Băile Herculeane, sub conducerea dnei Elena Dobrin. Tot acest cor a cântat la 1 august n. și în Fabricul-Timișorii, cu ocașiunea serbării hramului bisericesc gr. or. de acolo.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Următorul lui Vancea. Abiá a încetat din viață regretatul arhiepiscop și mitropolit dr. Ioan Vancea, s'au și pornit combinațiunile, că cine va fi următorul lui. Candidați în prima linie sunt actualii episcopi: din Oradea-mare, Gherla și Lugoș. Încât pentru Esc. Sa episcopul Mihail Pavel, cel mai bătrân dintre episcopi, putem să anunțăm cu totă posivitatea, că din cauza etății sale înaintate nu dorește să fie ridicat la scaunul mitropolitan. Episcopul din Gherla, Pr. Ssa părintele dr.

Ioan Szabó, nu pare a fi potrivit, căci de mulți ani suferă de o boală grea, care și până acuma l'a ținut de multe ori intervale lungi departe de reședința sa. Al treilea episcop, Pr. Ssa părintele dr. Victor Mihályi, care probabilmente va primi cele mai multe voturi, intrunește toate condițiile cerute. De sigur și din capitolul din Blaș va fi candidat un bărbat binemeritat. În cazul decă episcopul Szabó va fi înaintat la demnitatea de mitropolit, canonicul dr. Aug. Lnuran are cele mai multe șanse d'a fi numit în locul lui episcop la Gherla.

Din archidieceasa Blaș. Capitolul mitropolitan din Blaș în ședința ținută la 4 august a ales vicar capitular pe Rds. D. canonic Ioan M. Moldovan; iar econom al domeniului mitropolitan s'a ales Rds. D. canonic dr. Ioan Rațiu.

Protopresbiteri noi. Dl Maxim Popovici, administrator protopresbiter al Bocșei-montane, ales protopresbiter acolo și întărit de consistoriul din Caransebeș, a fost hirotesit la 24 iulie. — Dl Ioan Pinciu, profesor la institutul teologic din Caransebeș și ales protopresbiter al Ciacovei, a fost întărit și de către consistoriu.

La congresul de dermatologie care se va deschide zilele aceste la Viena, România va fi reprezentată prin dl dr. Calinderu, membru al consiliului sanitar superior. Dl dr. Râmniceanu va asista și dsa la numitul congres, fiind trimis în acest scop de către Eforia spitalelor civile.

Adunare învățătorescă. Reuniunea învățătorilor români gr. c. din archidiaconatul părților sătmărene s-a ținut adunarea generală în comuna Borlești la 11 august, sub presiunea dlui protopop Gavril Lazaru, notar dl George Mureșianu.

C E E N O U ?

† **Mitropolitul dr. Ioan Vancea.** Nr. trecut al foii noastre încheiându-se cu două zile înainte de terminul obicinuit, numai pe scurt am putut să anunțăm pierderea ce a îndurat biserica gr. c. și națiunea română prin mărtașă vrednicului prelat, arhiepiscopul și mitropolitul dr. Ioan Vancea care s-a ilustrat numele cu atâte fapte neperitabile. Acum revenind, observăm întâiu că repozatul n'a bolit de fel, ci a murit de un atac de apoplexie. Mărtașă-i neașteptată a produs jale adâncă în toți românii, fără deosebire de confesiune, căci a fost un bun preot, un adevărat părinte al poporului concredut păstoririi sale. În mormântarea-i a fost imponentă, luând parte lume imensă și asistând mai multe delegațiuni, dintre care amintim aceea a mitropoliei gr. or. din Sibiu și a Asociațiunii transilvane. Au pontificat episcopii Pavel și Mihályi, iar cuvântarea funebrală a fost rostită de canonicul dr. Alesandru Grama. A lăsat totă averea sa institutelor de cultură fondate de dânsul, iar rudelor ca legate 35,000 fl., care se vor acoperi aproape din suma asigurării sale personale, care este 30,000 fl. În etern amintirea lui!

Testamentul mitropolitului Vancea s'a publicat. Erede universal, după cum aflăm din «Unirea» este internatul Vancean de băeți. Legatele ajung la 30,000 fl. Dominiul din Sân-Miclăuș rămâne archidiecei, cu menirea principală de a ajuta clerul și de a întemeia stipendii. Esecutorii testamentari sânt aleși canonicii Gavrilă Pop și dr. Alesandru Grama. Testamentul se termină cu următoarele prea frumoșe cuvinte: «Rugăi-ve, venerați frați și în Christos fii preaiubiți, pentru mântu-

irea sufletului meu, ca și eu încă să pot odinioară intercede la Tronul Preainduratului Dumnezeu pentru mântuirea sufletelor vóstre.»

Asociațiunea transilvană. Din cauza morții arhiepiscopului și mitropolitului dr. Ioan Vancea, Blașul îmbrăcând doliu, adunarea generală a Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român nu s'a putut ține în duminica trecută acolo, ci se va ține la Sibiu în 15/27 august adeca în ziua de sântă Marie mare. Dnii membrii sânt invitați a cerceta acesta adunare în număr cât se poate mai mare și cu atât mai vârtos, că astadată adunarea, pe lângă ce va avea să re-alăge comitetul seu pe următorii trei ani, va avea să și decidă asupra unor chestiuni de importanță poate ca niciodată în cei 31 de ani ai existenței acestei Asociațiuni.

Înmormântarea lui Manolescu nu s'a făcut la Paris, după cum s'a crezut la început și precum anunțaram și noi în nr. trecut. Decă guvernul român și societatea română nu s-au împlinit datoria față de artistul care i-a produs atâtea glorie, familia repozatului n'a putut s'o neglijeze. Corpul regretatului artist a fost depus la Biserica-Albă. Conform programului, la înmormântare au asistat toți studenții aflați în capitală, o delegație a studenților din Iași, toți artiștii Teatrului Național, totă trupa de operetă română, elevii conservatorului cu întreg corpul didactic, delegați ai ministerului instrucțiunii, societatea Presei și alte diferite societăți. În mormântarea s'a făcut pe socotela statului și a Teatrului Național.

Români la Mehadia. Decă ar trebui să ve dau o notă exactă a tuturor românilor cari se află la aceste băi, ar trebui un spațiu prea mare. Mă voi limita prin urmare a ve trimite numele persoanelor pe care din întemplantare le-am zărit aici: Dnii Ion Văcărescu, fost prefect al palatului și ministru plenipotențiar la Viena, cu familia; general Călinescu cu familia; colonel Gorjan cu familia; locot-colonel Candiano Popescu cu soția dsale; Petrescu, președinte la curtea de apel din București, cu familia; Alesandrescu, senator, cu familia; Catargi, fost locotenent, cu familia; Balaban cu soția dsale; dr. Türich cu familia; Bilcescu cu soția dsale și cu gentila fica sa, prima avocată română; Ion Căinescu cu soția dsale și Tânase Săvulescu cu soția dsale. Dintre Craioveni, se află dna văduvă Stoenușcu cu sora dsale; dna Holdan; doctor Vergescu cu familia; dna dr. Roscoreschi; dr. Antonini cu familia; Mar. Ocneanu, senator; Săulescu, deputat; Angheliescu, fost magistrat de curte, cu familia; Giacoiu prim-procuror la tribunalul Dolj; Chivu membru la curtea de apel din București; dna Francudi cu fica sa; Iordache Ionescu, comerciant; Ionescu avocat, cu familia; Ilristofi, fost senator, cu familia; Vișoreanu, avocat, cu familia; Petculescu, casier la Madona Dudu, cu familia; și profesorii Servanescu și Atanasescu cu familiile dlor.

Petrecerea din V. Sautiona, pe care o anunțaram și noi, a reușit foarte bine, de și din punct de vedere românesc ar fi multe de observat. În acest num. național s'au prezentat următoarele dâmnice: Murășian din Lona, Horgo din Bontida, Cheresteș din Beins, Todoran din Manal și dșorele Paulina Moldovan din Lac și Victoria Chiciudean.

Petrecere de vără. În Nemizea-maghiară s'a ținut la 7 august n. petrecere de vără în localitatea cascii dlui Albert Vince. Comitetul a fost compus din dnii Petru Mureșianu președinte, Ioan Mititean cassariu, Ioan Rusu controlor, Grigoriu Mureșian și Dumitru Chita.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. *Alegerile din Anglăteră* s'au încheiat cu triumful partidului liberal, în fruntea căruia stă Gladstone; înseamnă numai cu ajutorul irlandezilor are majoritate, ceea ce face situațiunea foarte grea. Se știe, că guvernul Salisbury, fiind în minoritate, va dizolva parlamentul. — *Pregătirile de război ale Rusiei* se continuă cu mare stăruință; armata se prevede cu pușci repetiționale. Generalul Vannovski se va duce la Lüttich, ca să comandeze acolo arme; iar generalul Gurko, comandantul Varșoviei, a emis un ucaz, prin care dă voie fabricanților și mecanicilor străini, să mai potă sta cinci ani de zile în țară. — *Intrigele rusești din Bulgaria* s'au dat pe față prin niște acte secrete publicate în curând de ziarul «Sloboda» din Sofia; aceste dau lumină asupra tuturor mișcărilor revoluționare din Bulgaria, probând că toate, începând cu detronarea prințului de Battenberg și până la încercarea d'agonii său omorî pe prințul Koburg, au fost facute de oameni plătiți de Rusia. — *Bismarck* sosind la Berlin, a fost primit la gara de acolo cu mari ovațiuni, damele i-au dat buchete și el a ținut cuvântare către popor. — *Erupțiunea Etnici* a prepădit cu totul comuna Nicolosi, poporul a ajuns la sapă-de-lemn. Vezuviul asemenea înspăimântă satele din împrejurime.

Regele României și Ovreii. Pe vremea când regele României se află în Londra o deputațiune a Ovreurilor englezi «Anglo-Jevicst-Asociation» i-a prezentat un memorandum asupra ovreurilor din România. Memorandumul se reduce la 6 puncte: 1. Curtea de casație din România a decis, că chiar și ovreii născuți în România, a căror părinți nu sunt supuși străini să fie considerați ca străini. 2. Ovreurii sunt obligați să facă miliția, dar o lege votată de corpurile legiuitoare îi oprește să avanseze. 3. Ovreurii din România sunt excluși din mai multe ramuri industriale. 4. Ei nu pot intra în nici o școală tehnică, cu toate, că școlile acestea au niște fonduri, la care au contribuit și ovreimea. 5. Din 3000 de cereri înaintate de ovrei parlamentului pentru a le da împămîntenirea numai 10 au fost luate în considerare. 6. Un sfert de milion de ovrei români nu se bucură de drepturile ce le acordă Românilor legile țării. La sfârșitul memorandumului, deputațiunea roagă pe M. Să se întereze de sorta ovreurilor și să-și întrebuinteze înalta Să influență pentru a fi împămînteniți toți ovreurii.

O expoziție curiosă. Din inițiativa comitului italian Gaetano Sbodio, se va deschide în curând în Milan o expoziție de caricaturi. Toate zărele din trecut și prezent vor fi espuse. Ca să dea expoziției un caracter mai atrăgător Sbodio va invita pe toți humoristicii din lume cu rugămîntea să ție fiecare câte o conferință. Lumea din Milan a aprobat planul lui Sbodio. S'a și constituit deja o societate, care a făcut premii în bani. Premiile se vor împărți umoriștilor mai buni și caricaturiştilor celebri. Iată o expoziție originală, dar care de sigur va procura tuturor vizitatorilor momente de plăcere.

Turnul Eiffel la Londra. Englezii doriau și ei să aibă un turn mare ca cel de pe câmpul lui Marte. Dorința li s'a realizat. Turnul, cu câțiva metri mai înalt ca cel din Paris a fost ridicat în Vembly-Park, lângă Londra. El nu e încă pe deplin construit, dar totuși oferă englezilor un loc de atracție din care pot să se minuneze de frumusețile naturii. Cu toate acestea turnul e bun în Anglia numai în zilele senine, căci în cele neguroase el e incongiurat de ceta și Englezii, cu tot fleg-

matismul lor trebuie să se supere, că nu pot admira cerul când voiesc ei.

O barbă politică fenomenală. În departamentul Charente de Jos (Franța), este un anume Neradeau, monarchist îndrăcit, care în anul 1870, când s'a proclamat republica, s'a jurat să nu-și rață barba, nici să pună forfecă în ea, cât va ține republica. Trăgea nădejde că o s'o rață în curând. Într'o zi, sub președința lui MacMahon, cinsti pe o mulțime de prieteni ai sei, zicându-le: — Hai norocul să-i fie bun? Sunt sigur că mâne său poimâne, am să-mi rad barba. S'a înșelat; republica s'a clătinat nițel, dar n'a căzut. Barba omului a ramas neatinsă; atunci eră încă neagră; după câțiva ani a devenit cărunță, ași e albă și așa de lungă, așa de stufoasă, încât omul se pôte înveli cu ea, ca și cu o plapomă. Neradeau și-a pierdut, se pare, ori-ce nădejde de a-și rade barba; singura mângăere este să-i servescă de giulgiu în mormânt.

Encyclica papală. Papa Leon XIII a trimis episcopilor din Spania, Italia și America o encyclică despre Cristof Columb. Iată ce știe Sf. Părinte: «Foarte greu se pôte afla o cauză mai demnă de a mișca inimile, de a imputernici zelurile ca aniversarea de 400 de ani dela descoperirea Americii. Puțini oameni pot fi comparați prin mărimea inimei și geniul lor cu Columb. Deosebirea între voiajorii, cari înainte său mai târziu au descoperit țeri și între Columb, este că acest din urmă a fost totdeauna animat de spiritul religiunii, care i-a susținut geniul și statornicia în mijlocul miilor de încercări dureroase.» Papa ordonă că la 12 octombrie său în duminica care urmăză după 12 octombrie în toate bisericile Spaniei, Italiei și Americii să se celebreze liturghia Sf. Treimi în onorea lui Columb așa cum s'a serbat sub Pontificatul de pe vremea descoperirii Americii.

Apetituri regale. Țarul e cel dintău dintre veranii, cărora le place să mănânce mult și lucos. După dănsul vine împăratul Germaniei care are un stomac foarte sănătos. Pôte să se pună la mesă la orice oră din zi său din noapte și nu asistă nici odată la o reprezentație teatrală fără ca mai întăi să nu i se pregătăscă un supeu complect, pe care-l inghite pe nemes-tecate. Regele Portugaliei are reputațiunea de a fi mai mult lacom decât cunoscător în ale mîncării. Regele Umberto precum și împăratul Franz-Iosif au un apetit foarte mediocru. Despre regele Vurtembergului se spune că e foarte mîncăcios; el se mulțumește cu mîncările cele mai simple și își face deliciae chiar și cu cępă crudă.

SFATURI HIGIENICE.

Cumpătarea și igiena. Într'o adunare de medici s'a vorbit de curând de cumpătare și igienă mai cu sēmă în timpul verei. S'a căutat a se dovedi prin cifre că bōlele ce seceră populațiunea în lunile călduroase atacă în primul rënd pe acei ce nu trăesc în cumpătare și curățenie și în al doilea rënd pe acei cari chiar cumpătați fiind se hrănesc mai mult cu carne, fără a avé o muncă manuală. În privința din urmă s'au adus exemple etnice că carnea nu este absolut trebuitoră chiar muncitorilor. Așa de pildă, lucrătorii și luntrașii egipteni se nutresc mai mult cu pepeni, cu cępă, cu bob, cu linte, cu curmale și cu porumb, toate astea mîncate mai adesea crude, și totuși dēnsii sînt foarte sănătoși și lucrăză foarte mult. Săpătorii de mine din Chili, au un regim cu totul vegetal și cu toate astea dēnși urcă de 12

ori pe di o scară perpendiculară de 70 metri înălțime cu greutatea de 100 de kilograme. Hamalii din Smirna se hrănesc numai cu legume și cu pâine neagră și meseria lor este de tot obositoare. La Constantinopol, purtătorii de apă, luntrașii și hamalii se nutresc cu pâine, castraveți, cireșe, smochine și alte fructe; nu beau decât apă și forța lor este citată ca proverbială. Locuitorii din Himalaia se nutresc mai cu sémă, cu orez și sunt viguroși. Tot așa Tatrașii din Galiția, nu trăesc decât cu ovéz și cu apă. Și printre toate aceste populații se găsesc indiviți ajunși la adânci bătrânețe. Bólele care bântue prin localitățile dela sud sunt provocate de bălțile nesănătoase și e o fericire că populațiile de jos sunt vegetariene, altfel pustiirea între dênsele ar fi îngrozitoare.

Pentru dinți. Rețeta bună în contra stricărei dinților. 8 grame tanin, 1 gr. sod nou de potesă, 3 gr. tinctură de iod, 5 gr. tinctură de Myrhe, 200 gr. apă de trandafiri. Ajunge o lingură de ceai, într'un pahar de apă caldă pentru clătirea gurei.

Sănătatea pèrului. Pastă bună și înăritore pentru pèr. Luați: 2 gr. acid-fenic, 8 gr. tinctură de nucă vomică, 30 gr. tinct. quiquina roșie, 2 gr. tinct. de cantaride, 120 gr. apă de colonie, 120 gr. ulei de coco. Ungeți-ve cu acest amestec pe cap de două ori pe di.

FELURIMI.

Pele de om înlocuită cu pele de bróscă. E știut că în hirurgie se obișnușce acoperirea de cicatrice la om prin pelea luată de pe un corp strein, fie chiar mort. Omeni slutiți la față prin vr'un accident óre-care au primit o pele nouă, luată tot dela om, dela pulpa mânei sèu a piciorului. Petecul de pele a fost răsădit într'un chip special și după câțva timp omul slut s'a făcut frumos ca mai înainte de accident sèu pòte și mai mult, fără să se cunóscă câtúș de puțin cârpitura. Procedeu acesta avea desavantažiul că costă prea mult. În adevèr, nimeni nu se prea învoeșce să-și dea o bucată de pele de pe corpul lui fără un folos fòrte mare. Profesorul german Thiersch a isbutit să cârpescă pelea de pe figura unei femei cu aceea a unui soi de bróscă, asemănătoare la culóre cu pelea omenescă. La vârsta de un an, fetița căduse cu fața pe un foc și-și arsesse îngrozitor pleópa dréptă, fruntea și obrazul drept. Din fericire ochii nu fuseseră atinși. La frânte și la obraz îi remăseseră semne respingătoare de arsuri. Pleópa de jos a ochiului dispăruse cu totul; globul ochiului eră descoperit până la osul obrazului. Profesorul Thiersch a luat trei bróșce vii, le-a luat pe rând câte o buca de pele de pe burtă și a aplicat pe cicatricile fetiței, umeđite și chiar însângerate de mai nainte. După o cultură continuă de o săptămână, pelea de bróșce s'a prins de figura fetiței și ađi acesta are față drăgălașă, pe care o avea înainte de accident. Pleópa artificială se mișcă întocmai ca una naturală.

Poșta în Chină. Despre poșta chineză, o gazetă din Shongai aduce câteva detalii interesante. China nu consideră transportul scrisorilor ca o funcțiune a statului. Numai depeșele oficiale sânt purtate de curieri speciali cari își implinesc sarcina relativ fòrte iute. Curierii aceștia inse nu duc nici odată scrisori particulare. Pentru acestea din urmă esistă mai multe institute poștale în toate orașele mai mari. Europeanii din China laudă

fòrte mult acest sistem care are óre-care avantajii asupra statelor civilizate. Tòte scrisorile sânt înregistrate și valórea lor e garantată fără a fi nevoie de a se plăti vre-o supra-tacsă. În privința greutății scrisorilor se acordă mari avantagii. Portul nu trebuie plătit înainte. Institutele poștale au de obicei conturi curente cu mușterii lor, care sânt achitate la sfèrșitul fiecării luni. Intre diferitele institute poștale, concurența e mare. Amploiații poștali umblă din casă în casă și intrébă decă e vre-o scrisóre sèu pachet de trimis. Concurența face de asemenea ca portul scrisorilor să scađă din ce în ce mai mult.

Șerpi de casă. În Brazilia, ómenii cresc pe lângă casele lor un fel de șerpi numiți «giboia», cari au misiunea de a distruge șórecii ce se află pusderic în unele părți ale acelei țeri. Un șarpe «giboia» când e mic se vinde în piețele dela Rio de Janeiro cu 5 sèu 6 franci. Făcendu-se mare, devine gros ca mâna. Nu are venin și nu se repede la alt ceva decât la șóreci. Tòtă ziua dorme leneș la sóre, dinaintea casei, fără să-i pese de ómenii sèu animalele ce trec pe lângă el. Inse cum se face sèră, începe să umble pe lângă pãreții casei, prin șuri, hambare căutând șóreci, și când zăreșce unul, se isbeșce asupra-i ca o săgétă, tot'dauna îl prinde, îl apucă de după cap și sfărímă osul spinării; după asta îl inghite. Șarpele acesta se deprinde așa bine cu casa stăpânului sèu încât decă ar fi dus la o depărtare óre-care, nime-rișce îndèrèt.

Călindarul săptămânei.

Diua sèpt.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Sórele
Dumin. a 10-a d. Rosali, Ev. dela Mateiu, c. 14. gl. 8, a inv 9.			res. ap
Duminică	2 Ad. Mosc. Stefan.	14 Eusibiu.	4 55 7 1
Lun.	3 Par. Isachie.	15 (7) Ad. Mor.	4 56 7 1
Mardi	4 SS. 7 coconi din Efes.	16 Rochus.	4 57 7 1
Mercuri	5 M. Eusignie.	17 Bertram.	4 58 7 8
Joi	6 (?) Schimb. la fața.	18 Agapitus.	4 3 7 6
Vineri	7 Mart. Dometie.	19 Sebald.	4 1 7 5
Sâmbătă	8 Mart. Emilian.	20 (?) Stefan.	4 2 7 3

Estract de Cognac-Quint.

Marca de scutire pentru
Estract de Cognac-Quint.

Spre a produce imediat un cognac escelent, sănètos și substanțial, care nu se pòte deosebí de cognacul veritabil francez, recomand această specialitate **probată.**

Prețul pentru 1 chg. (de ajuns la 100 litri cognac) fl. 16 v. a., receptul se alătură gratuit. Eu garantez pentru cel mai bun succes și fabricat sănètos.

CRUȚARE DE SPIRT

se face prin neintrecuta mea **esență de întărit** vinarsul. Această dă beuturiu un gust plăcut și picant și se află numai la mine de vânzare.

Prețul fi. 3.50 cr. pro chg. (la 600—1000 litri inclusive mandatul de instrucțiune).

Afară de aceste specialități oferez tot felul de esențe pentru fabricarea de **rum, rachiu de prune, trevere, amar** și a tuturor **licorurilor, spirtuóselor** fine esistente, **de oțet și oțet de vin** de o calitate neintrecută. Recepte se alătură gratis la pachete.

Lista prețurilor franco.

Pentru fabricate sănètoșe se garantéză

KARL PHILIPP POLLAK

fabrică de specialități de esențe în Praga.

9 (4—50)

Representanți soliđi se caută.

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu TIPARIUL LUI IOSIF LANG ÎN ORADEA-MARE.